

İKİ İLİM

Ebu Hureyre r.a. rivayet etti: “İlim ikidir. Lisan üzere olan ilim ki bu, Allahu tealanın halkı üzerine huccetidir. Kalbte olan bir ilim ki bu, menfaatli olan ilimdir.”

(Tirmizi, Hakim, İbni Abdil Berr sahih isnadla Hasen'den Murseldir dedi. Hatıb, tarihinde Hasenin Cabir'den olan isnadıyla... İhya'nın Hadislerini Tahriç 1/136)

Başka bir rivayette: “İlim ikidir. Kalbte olan ilim. Bu ilim, menfaat vericidir. Lisan üzere olan ilim. Bu, Allahın ademoğulları üzerine huccetidir.” Şeklinde geldi.

Hakim, Hasen'den mürsel olduğunu söyledi. Hatıb, cabirden rivayet etti. Fethul Kebir 2/239)

Ayrıca İbni Bişran, Emali'de bunu tahriç etti. 1/248/22.cilt)

Menavi'nin Camius Sağir şerhinde: Kalbteki ilim, haşyet –Allah korkusu- iras eden ilimdir, bu sahibi için faidelidir, dedi. (Camius Sağir 2/305)

Feyzul Kadir de: Kalbte sabit olan ilim, haşyet iras eder (ortaya çıkartır), açıkca büyük gûnahtan uzak eder, der.

Bu manaya takviye olan diğer bir hadişi şerif:

Ebu Hureyre r.a. der: “Resulullah s.a.v den iki kab hıfzettim (doldurdum), birini size açıkladım. Diğerine gelince, şayet onu açıklarsam şu boğazımı kesersiniz.”

(Buhari) (Mişkatul Mesabih 1/812)

Bir hadisi şerifte “İnsanlarla, akılları takatınca konuşun” buyruldu. Buna göre her hakikatın açıklanması her zaman uygun olmamaktadır. O halde hakikatler asrı saadette mevcut olup vakti gelince ehline açıklanmaktadır, bunda da şeriata muhalif bir durum yoktur, zira şeriatın tüm hükümleri tamam olmuştu. Daha sonra zamanla elde edilen kemalatların, aslında Resulullah’ta s.a.v ve bazı ashabında meknun olduğu ve ehline işaretle ilhamla akıtıldığı ehli sünnetin artak kabul ettiği değerlerdendir. Bu yüzden keramet, huccet olmadığı halde inkar da edilemez.

BU İLİM HANGİSİDİR?

İbni Abbas’tan r.anhuma rivayet edilen şey bunu biraz açıklar “Kişi bildiği ile amel ederse, Allahu teala bilmediğini ona öğretir.” Yani, ledünni ilim. Veya Allahu tealayı bilmedeki ziyade marifet, nefsin ve şeytanın hilesi, dünyanın aldatması, ilmin afetleri gibi hususları bilmesi murad edilir. (Menavi’nin Camius Sağır şerhi 2/303)

“İnsana bilmediğini öğretti.” (Alak: 5)

İlmi ledünniye işaretir. Umdetul Kari, Buhari şerhi 1/158)

“Muhakkak ona, tarafımızdan ilim vermiştik.” (Kehf: 65)

Bütün ilimler Allahın katından olmasıyla birlikte böyle buyurdu, zira bazı ilimler halkın talimi vasıtasıyla olur. Buna ledunni ilim denmez. Bilakis ilmi ledunni, hariçten telif edilmeyen ve sebep olmaksızın hasıl olan alemin sırrının açıldığı ilimdir. (Feyzul Kadir 2/11)

Aynı eserin 4/510 da: “Kim öğrendiği ile amel ederse, Allahu teala ona bilmediğini öğretir” İlmi ledunnidir ki, Allahu teala tarafından hibe edilmiştir. Kul bununla nefsin hazlarını ve garazlarını idrak eder. Hak ve hukuktan olan farzları anlar. Nefsin hazlarını terk eder, hak ve hukukları eda için kaim olur. Bazılarının, -Bundan murad ilhamdır- sözünün manası da budur.

“Allahu teala bilmediğini ona öğretir.” Allahu tealayı bilmedeki ziyade marifet, nefsin ve şeytanın hilesi, dünyanın aldatması, ameldeki afetler gibi hususları bilmesi murad edilir. Riya ucub (amelini beğenme hali) ve kibir hali, nefsin riyazatları onu arındırmak, kazanın acılığına sabra tahammul, nimetlere şükür, vaad edilene güven, Allaha tevekkül, halkın eziyetlerine tahammul gibileri. Muhakkak sabittir ki, sofiiyenin ilimlerinin inceliklerinden biri de ilahi hibeler ve hususi ikramlardır. Bunlar sırf taleble elde edilmez, bunların elde edilmesi vechine riayet lazımdır. Birincisi takatınca amel etmeli. İkincisi himmeti miktarınca Allaha sığınmalı. Üçüncüsü ehli sünnete rucu ettiğinde, anlayış hasıl olması ve hatadan korunması için, manalara bakışı mutlak (yorumsuz-tevilsiz) bırakmalı.

Cüneydi Bağdadi bu hususta şöyle dedi: tasavvufu, kîl u kâl den, gösteriş ve cidal den almadık; bilakis açlık hali, şehirler kadar uykusuzluk ve amel işlemekten aldık.

Mişkatul Mesabih 2/90 dan:

İlim mü'minin kalbinde bir nurdur, Nübüvvet kandilinden iktibas edilmiştir. Muhammedin kavlinden, Ahmedi fiillerden, Mahmudi hallerden elde edilmiş olup onunla Allaha, sıfatlarına, fillerine ve ahkamına vasıl olunur. Şayet ilim beşer vasıtasıyla olursa buna kesbi ilim denir. Böyle değilse ledunni ilimdir. Bu da vahiy, ilham ve firaset kısımlarına ayrılır.

Vahiy, ilahi kelimedir ki onu peygamberinin kalbine indirir.

İlham, lügatte bildirmektir. Hak ilimdir, Allahu teala bunu gaybtan kullarının kalbine atar. “Deki Rabbim, hakkı atar...” (Ğafir: 15)

İbni Kesir r.a bunun açıklamasında şöyle der:

Allahu teala, yer ehlinden olan kullarından dilediğine meleği gönderir. O, bütün gaybları bilir. Göklerde ve yerde hiçbir şey ona gizli kalmaz.

Beyzavi şöyle dedi: Kullarından seçtiğinin üzerine onu atar ve indirir.

Fahrur Razi: Kalblere atar. Dilediğine dilediği şeyi verir.

Firaset ilmi: “Mü'minin firasetinden sakının, zira o, Allahın nuruyla bakar.” Hadisi şerifinin ifade ettiğidir. İlhamda gaybi şeylerin keşfi vasıtasız olur. Firasette ise bazı eserleri teferrus ile olur. İlham, vahye tabidir. Tersî olmaz.

Vahidinin Vecizi 1/667

“Ona, tarafımızdan ilim öğrettik.” (Kehf: 66) Gayb ilminden ona ilim verdik.

Bu kıssanın Musa a.s. ile Hızır a.s. arasında olduğunu inkar edenlere karşı ibni Mes'ud r.anhuma : Allahın düşmanı yalan söyledi.... Dedi.

Yazar Rehnüma

Çarşamba, 10 Mart 2010 11:28 - Son Güncelleme Pazar, 11 Nisan 2010 16:53

İbni Kesir derki: Bu ayetin nüzül sebebi Musa a.s. ın, sözüdür. (En iyi bilen kimdir veya daha iyi bilen varmı?) Allahu teala vahyetti:

Allahın kullarından biri var, iki denizin bittiği yerde bulunuyor. Onun yanında Musa'nın bilmediği ilimler var. Musa onun yanına gitmeyi sevdi....(5/173)

Bu Hızır a.s dır, sahih hadisler buna delalet eder. (İbni Kesir 5/175)

Hazin Tefsiri: 4/223

“Ona, tarafımızdan ilim öğrettik.” İlham olarak batın ilmi... Hızır a.s. ekseri alimlere göre nebi değildi.

Bu manayı kuvvetlendiren başka bir rivayet

Nebi s.a.v buyurdu: “Allahu teala göğsüme/kalbime, hangi şeyi dökmüşse, muhakkak onu Ebu Bekrin r.a kalbine döktüm.” (Razi Tefsiri: 1/1673)

Aynı rivayet Nisaburi Tefsiri 4/149 da, Ruhul Beyan 3/397 de, Garaibul Kur'an 3/471 de, Muğni, anil Huffaz vel Kitab 1/36 da, zikredilmiştir.

Hafız Iraki'nin tahriçli Ihya-ı ulumuddin 1/183 te bununla alakalı şöyle der: “Allah, elbette Muhsinlerle birlikte dir.” Bu (mana) son derece kıymetli bir cevherdir ki, sıdıklar ve mukarreblerin imanının gayesidir. Bu sırra “Ebu Bekrin kalbine akıtılan” şeyle işaret edildi. Zira bununla hakla üstün oldu, şu sırlar ona açıldı, bilakis şu sırlar onun için, mücahedesi miktarınca derecelerdir. Batının dereceleri, Allah'tan gayrı şeylerin temizlenmesi ve arındırılmasındadır.

İbni Cevzi, Mevzuatında 1/319

Musannif (Cevzi) derki; Ebu Bekrin r.a. fazileti hakkında rivayet edilen pek çok hadisi şerifi zikretmedim, bunlardan bir çoğu mana itibarıyla sahihtir, fakat menkul olarak (şu ibare ile) sabit değildir. Avamın işitmekte daim olduğu şey de bundandır: Şöyle derler: Nebi s.a.v buyurdu: “Allahu teala göğsüme/kalbime, hangi şeyi dökmüşse, muhakkak onu Ebu Bekrin r.a kalbine döktüm.”

Cevzi birkaç rivayet daha zikrettikten sonra şöyle der: Eserde sahih olduklarını veya mevzu

olduklarını görmedik. Bu gibi şeylerde sözü uzatmanın faidesi yok.

Diğer bazı tahriç eshabı bu rivayete mevzu demiştir. Ancak saydığımız makbul eserler mana cihetine baktıklarından rivayeti kitaplarına almışlardır.

Netice olarak deriz ki yukardaki rivayetlerle ledunni ilmin olduğu, bu ilmin şeriat ilminden başka olduğu, bir takım özel kimselere bu ilmin akıtıldığı anlaşılmış oldu.

Biz de zaten bunu iddia ediyoruz. Manevi ilimler, tasavvufi incelikler, ehlinin kalbine akıtılır, nesil nesil kıyamete kadar devam eder. Bunu inkar etmek, güneşi inkardan beterdir. Lafızların yanıltması, sapıkların kötü halleri hak yol üzere daim olanlara zarar vermez, zira hak sahibi olan, hakikat üzere olan, başkalarının yanlışından gocunmaz. Onların yanlışlarını bize isnad edemezler. Bizim bulunduğumuz yol, asla bid'atı kabul etmez. Ehli sünnete muhalefeti red eder.

Dikkat ederseniz zikrettiğimiz delillerin açıklamalarının nerdeyse tamamını, tasavvuf kitaplarından getirmedi ki, belki kabulünüze daha yakın olur, yoksa zaten bizim için bu kardar uğraşmaya gerek yok, tasavvuf kitaplarımız bunları uzun uzun anlatır ve gönül verenleri mutmeinne eder.

Zemahşeri (Mutezilenin ileri gelenlerinden) bir beldeye gelecekmiş. Bütün halk meşhur müfessir geliyor diye telaşlanmış. İhtiyar bir nine: Ne oluyor? Demiş. Büyük bir alim geliyor, Allahın varlığına yüzlerce delil getiriyor, demişler. Nine, ne olmuş yani, Allahın varlığında benim delile ihtiyacım yok ki.... Diğer delillere devam edeceğiz....